

Цетиње, 8. августа.

Његово Величанство Краљ Фердинанд, владалац братске нам Бугарске, стиже данас на Цетиње да лично узме учешћа у радости Црне Горе и нашег Владалачког Дома поводом прославе педесетогодишњице владавине Књаза Господара. Побуде, које Краља Бугарске доведоше у овим за Црну Гору свечаним и значајним тренутцима у топли загрљај нашег Господара, Његовог брата и искреног пријатеља, потичу из осјећања солидарности двију словенских балканских држава. Краљ Фердинанд доноси нам поздрав од свога вјерног народа, који је прожет љубављу према својој браћи Црногорцима. Он је у овој прилици јавни тумач чувстава братства, којима је његова лијена Бугарска задахнута према својој посестрими Црној Гори. И изабрао је за то тренутак, кад ће таквим знаком кавалерства и братства особито пријатно бити дирнута сва Црна Гора. Похитао је у братску му Црну Гору, кад јој је његова посјета веома мила, јер у радости највише чезнемо за најближима и најмилијима, да с њима заједно подијелимо осјећања свечаног расположења. Зато смо у толико више захвални мудроме Краљу Бугарске што је тако лијено умно одабрати вријеме, кад ће Његово присуство у Црној Гори толико силно раздрагати наша срца, да ће још више маха добити љубав, коју наш народ гаји у својој души наспрам Његовој узвишене личности и Његове младе и напредне Бугарске.

Из свега се срца радујемо доласку Његовог Величанства Краља Бугарске. Он је мио гост нашег Господара и цијеле Црне Горе. У Њему је оличена наша посестрима Бугарска, која преко свога заслужног и родољубивог Краља, узима учешће не само у прослави педесетогодишњице владавине Господарева, већ и у сличној радости, у каквој се и она, захваљујући вјештини и труду свога Краља, налазила у јесен 1908 године. Црна Гора, која је, и у најтежим временима за балканске Словене, високо држала заставу слободe и независности, искрено се радује срећи и напретку Бугарске, као што се и ова радује лијепој будућности нашег народа. Посјета Краља Фердинанда у овим за нас значајним и радосним данима то најбоље потврђује Краљ Фердинанд, и сам заслужан по својим дјелима, најљепше зна да оцјени и призна заслуге и рад другога. У овоме случају својим доласком у братску му Црну Гору он одаје поштовање заслугама свога брата и пријатеља, који њега цијени, а његову Бугарску љуби. То потпуно одговара високом уму и племенитом срцу Краља Фердинан-

да, који је Бугарску унаприједио, подигао јој углед и свуда јој нашао моћних пријатеља.

Присуство Краља Бугарске на Цетињу у овим за Црну Гору ријетким данима радошћу ће испунити све пријатеље слоге и заједнице балканских словенских држава. Лични додир владалаца словенских држава на Балкану и њихова узајамна измјена мисли корисна је слози њихових народа, у којој им лежи једини спас. Радећи сваки у кругу своје државе, они ипак не

треба да буду срцем далеко један од другога. Дошавши са својим првородним сином Њ. Кр. В. Нашљедником Краљевићем Борисом управо сада у нашу средину, Краљ Фердинанд је показао, да његово срце бије уз срце нашег Господара.

Увјерени, да ћемо погодити једнодушна осјећања нашег народа, ми поздрављамо Краља Фердинанда, Краљевића Бориса и све остале драге нам госте из братске Бугарске искреном добродошлицом.

своме сопственом добру и својој сопственој срећи, па ће тада бити јак ослонац једна другој и узданице српскоме племени. Јака и угледна Србија треба да буде најчвршћа потпора Црне Горе; срећна, славна, сложна и чувена Црна Гора највјернији је савезник Србије. Јединство српско никад се неће постићи, ако се буде давало маха кобној мисли, да ће Црна Гора бити у штети, ако Србија буде виђенија и јача, а Србија да ће пропасти, ако Црна Гора и њен владалац буду угледнији и моћнији. Такве несрпске и разорљиве мисли не треба да буду једно, да се потпомажу, да се једна другој радују кад им расту углед и глас, а обавије заједно да буду само слуге цијелога Српства. Кад уједине Српство, нека ово ријеша, ко ће бити први. Прије тога, злочин би био истицати питање, ко ће бити вођа, а ко слуга и прост војник. Сви треба да смо прости војници зајетне мисли Србинове. Ко боље умије, ко више има пријатеља, нека буде највјернији слуга једне и друге српске државе и цијелога српскога племена.

Држећи се таквога, једино исправног српскога гледишта, ми радосно поздрављамо проглас братске нам Црне Горе за Краљевину. Поздрављамо зато, што се тврдо надамо да ће у Краљевини Црној Гори наша ужа отаџбина Србија добити поузданији и јачи ослонац. Црна Гора није нам непријатељ, није нам нити може бити какав ривал, па да бисмо имали што да зазиремо од растења њеног угледа. На против, она је само друго тијело једне и исте душе, коју сачињава са Србијом. Напошљетку Црна Гора поодавно ужива глас и славу краљевства. Има за то највише да захвали Књазу Николи. Од малог и незнатног војничког логора, који се био прибио уз висове Ловћена, тај генијални српски владалац створио је модерну државу, коју је удвостручио простором. Мудар владалац гвоздене воље и несвјећена духа начинио је од војничког логора праву државу, којој се на угледу и слави може честитати. Он ју је уздигао на степен чиниоца, који има глас и важност краљевства. Таква држава заслужила је то одликовање, које јој даје сав културни свијет, а којим се Срби могу само радовати. Својим радом Књаз Никола је показао, како се израђује државна зграда и како ваља управљати и водити брод српске државе. Он је одлично положио владалачки испит, и својим начелима и своје начину рада прибавио је важност узора. Сјајни успјеси оправдавају избор путева, којима је водио свој народ, а признање, којим га нарочито ове године одликује сав про-свјећени свијет, доказ је, да је добро радио. Кад му мудрост и врлине признају чак и они, који успјеху Црне Горе као српске државе не могу да се радују, у толико више треба да се веселе сви Срби, чијем је добру и срећи једино и намијењена Црна Гора, којој ће сјај краљевства бити једно мало одликовање за њене небројене муке на корист Српства.

Његово Величанство Краљ ФЕРДИНАНД

Краљевина Црна Гора

„Вечерње Новости“ под овим насловом доносе:

О прослави педесетогодишњице владавине Књаза Николе 15. августа ове године Црна Гора биће проглашена за краљевину. Питање о томе већ је свршено. Сам Књаз Никола то је признао у разговору са дописником бечке Neue Freie Presse.

Уздизање јуначке и братске нам Црне Горе на степен краљевине

искрено поздрављамо. Ми се томе радујемо. Радујемо се као добри Срби, јер налазимо, да цијело Српство има само користи од подизања угледа и значаја једне српске државе. Што год издиже Црну Гору у очима културног свијета, корисно је и Србији; што год прославља и јача Србију, мора да буде добро и за Црну Гору и цио српски народ. Ту не може бити ријечи о каквој зависти, или суревњивости, јер Србија и Црна Гора дужне су најприје да раде свака о

Цетиње, 7. августа

Шарена је ситуација на Балк. Полуострву. Док су погледи јавних радника у Европи упрти на састанке владара великих сила, који предстоје, донде овамо под нашим поднебљем није свуда идилично. Судбина као да још није завршила игру с народима нашега тропоља. И како изгледа, још позадуго неће ни пола одиграти. Једне буре постају мајке других, једно зло рађа друго, и кад народи мисле да су их се ослободили, одједанпут се виде на прагу нових судбоносних догађаја.

И тако даље.

Само је наиван политичар могао мислити, да ће с ослобођењем Бугарске Балк. Полуострво постати њивот мира Божјег. Ко је тако мислио, преварио се. Дошли су догађаји да га разувјере. Послије ослобођења Бугарске, дошло је ослобођење Турске од старих духова и од мемле прошлости. Младотурци су победили. Као прут, који, затезан и сувише на једну страну, шине, кад се пусти, на другу, тако и нови људи, рођени из оборенога Хамидовог режима, полетом стреле шунули су на противну страну, рушећи нестеромно све што им је на путу стојало.

Није неприродно то што раде. Како се види, ми томе налазимо разлога, али је тако исто сасвим природно и то, да се прегажени не мире одмах са судбином. Опиру се. Старо се бори с новим. Они којима је нови режим умјесио други колач, неће да га једу. Разбјегли се духови и сваки је појурио својој кући, свом народу и својим личним и националним интересима. Остадоше Младотурци сами. Око њих сами непријатељи, који се као крокодили, вукући се по трбуху, прикрађују, да их згодном приликом стегну у својим челустима. Не зна се ко је кидишивиуд: да ли Грци, да ли Арбанаси. Старотурци, или оно цивилизацијом, још нелазнуто шаренило народа анадолских. Свуда ври, свуда избија кључ. Али то као да нема онога дјјства које се очекује. Мјесто да се Младотурци збуне и у страху смрзну, они тек сад размахнули како треба. Зар је онда чудно, што су дошли у сукоб с Бугарском?

Почели су с разоружањем нетурских народа отоманске империје. Како тако разоружали су донекле Арбанасе, па Србе и Грке, али кад су почели и с бугарским живљем.

ПОДЛИСТАК

СА СВИХ СТРАНА КРОЗ СУТОН

слика из живота написана Б. С. М.

— Јоке! — кликну он. — Божја ти вјера, јеси ли ти, чоче? — Е! — одазва се она, па се зачуђено исправи и испитивалачки погледа у њ. — Стајао је нијем као мрамор. Био је силно поражен. Као га да је гром погодио. Уколени поглед буљиво је у њу, запрепаштен и силно изашен. — А ко ти оно би? — ушта она загледајући се у њ. — Зар ме не познати? — загрину се он, не могући се још к себи повратити. — Не ја! — одговори она. — А ко би те знао. — Не! — грозно се он. — А зар ти... невјеста? — Е! — потврди она још једвако загледајући се у њ. — Он је осјећао да га нешто гуши, да га ломи и било му је тако тешко, да није знао шта да ради. — И не знаш ме! — претко ће, са пуно пријекора, бола и туге. — То се, Бога

Краљевина Бугарска није могла до краја остати равнодушна. Извео ју је из улоге мирнога посматраоца начин, како су Младотурци то разоружање изводили.

Нећемо да улазимо у анализу њених побуда, нити у архијерејску литургију према Турцима, као што чине неки листови централнога савеза европског. доста да кажемо, да је између Бугарске и Турске загустило. И то је ишло брзо.

Ми не вјерујемо у трагични излаз из овога спорора, али кад узмемо у обзир често налетање једне на другу, које се сваке године понавља, онда се дугом миру на овој кори земље не требамо надати. Све се више затезу односи између Турске и Бугарске, и једнога ће се дана прекинути.

Како ће тај догађај затећи српско племе?

Узроци неписмености

— Са конференције друштва за школску хигијену —

Друштво за школску хигијену и народно просвјећивање у Србији желећи да чује мишљења људи разних професија о узроцима: зашто се у народу не шири писменост у довољној мјери одржало је у Врњачкој Бањи конференцију 17. и 21. јула. Послије дуге дебате и свестраног претреса овога питања конференција је нашла:

1) Да је писменост добро раширена код варошког становништва, гдје главну масу чине: занатлије, трговци и чиновници.

2) Да писменост није раширена код сеоског становништва ни у приближно довољној мјери.

Претресајући узроке зашто се не шири писменост код сеоског свијета конференција је нашла да главни узроци неширења писмености код сеоског становништва јесу ови:

1) Што је по селима недовољан број школа и учитеља;

2) Што систем школовања не одговара практичним потребама сеоског свијета. Сеоска дјеца у школи уче ствари, које су им у практичном животу неопходне, а врло мало уче од онога, што им је у практичном животу потребно. Умјесто тога сеоски се свијет и не образује данашњом школом у потребној мјери, нити жуди да у њој шаље своју децу.

3) Политички живот у многоме је ометао, да се у довољној мјери посвети народ продуктивним и културним пословима, па према томе и ширењу писмености.

4) Као важан разлог зашто се не шири писменост код сеоског становништва јесте тај, што осим основних школа не постоје никакве друге установе за ширење писмености, које би прихватиле одраслије младиће па и старије људе који би жељели да се науче писмености.

5) Према културним приликама, требала би и војска да поради на ширењу писмености по касарнама.

ми, зна. Заборавила си ме. А и коме је стало за човјека у туђу свијету.

— Вјере ми! Раде! Кад си доша? Како си? — прасјетила са у неке она. — Али се изменио! Ко би те познао!

— Имам разлог! — суво ће он.

— А ми тако ми св. Василија острошкога, већ и да те ожалимо. Пошао у свијет, па и заборавио... Пелабио си много, изменио си се, па те тешко познати! — одговорила је она и затила се за воду.

Он је посматрао како пуни суд са водом, како га затвара, подмеће уље под њим, прти на плећа и везује, а на срцу му је било тако тешко, да би још дуго тако стојао да га она не ослови:

— Оли дође, у село?... Вјере ми, неће те нико познати. Много си ослабио у животу.

— А како ти? — Једна се усуди он. — Како живиш?

— На онако... Шта ћеш, мучио се... Ма добро је, не дај. Боже, горе.

— Ако, ако... циједио је кроз зубе он. — Само кад си задовољан.

— Богу хвала, добро — одвратила је она — кад ништа не мања.

— И вренула је...

Он је замисљено гледао у њено једро титело како се повија под бременима: у души га гушило, а чело мршило.

— Јоке! — у неке ће за њом. Она засте и окрете главу.

На основи овога а у циљу што јачег ширења писмености у народу конференција је донијела резолуцију:

1) Школу сеоску треба реформисати у духу потреба сеоског становништва, јер ће само тим путем задобити љубав сеоског становништва према школи, писмености и просвјети у опште.

2) Настати преко надлежних да се подигне што већи број школа; а подизање школа и њихово издржавање олакшати и поставити на бољу и солиднију основи.

3) Код надлежних војних кругова учинити све што треба да се развију курсеви за неписмене те да се писменост у војсци подигне од 41 одсто на 90 одсто.

4) Позвати све родољубе да настану свима силама да се уреди што већи број алфаветских курсева.

Размишља ли ко о томе у нас?

Хегемонија Турака

Проблем народности почео је да замисли и политичке кругове у Турској, који сматрају да новом режиму у Турској мора бити задатак, да ово важно и тешко питање изведе на чистину. На који начин мисле да приступе рјешавању овога проблема, из Цариграда не јављају ништа, али судећи по пошљедњим догађајима, који су се збили и збивају у отоманској царевини, оно се неће рјешавати ни мало леално, него под притиском, ослањајући се на силу и власт, као што се и сада ради са поштем српским народом у отоманској царевини.

Према томе и ми се нећемо упуштати у суштину саме ствари, него ћемо изнијети бројно стање у Турској, по пошљедњем попису становништва.

Према томе броју отоманско царство има нешто преко 25 милијуна душа и то имаде у европској Турској 6.5 милијуна а у азијској 17.5 милијуна а у турској сјеверној Африци 1 милион душа. У европској Турској муслимани сачињавају бар половину становништва. И ту превладавају Турци, а поред њих сачињавају само Арбанаси једну хомогену масу. Ових потоњих има по једном бројењу 650.000 а по другом 1 милион. Остали Муслимани у Турској рекругирају се из разних народности и племена, али конфесионална припадност к исламу јача је него народно јединство међу припадницима разне вјероисповијести. Међу осталим народностима играју најважнију улогу Грци, који највише броје 1.5 милион душа, али међу њима много је Грка, који нијесу отомански поданици. Остали немуслимански по народности се дијеле овако: Бугари око 500.000, Срби око 800.000, Жидови око 200.000, Јермени око 150.000, Кршћани око 100.000.

Кад би се — а то је сигурно — у задње вријеме пошлем број немуслиманскога становништва у европској Турској бројио, онда би га било 4 милијуна.

Што се тиче Грка, то они играју и у азијској Турској неку улогу са својим милионим грчког становништва и то је тек велика мањина, као и она Јермена, која износи у азијској Турској око 200.000.

Азијска Турска састоји из Анатолије, Јерменске и Курдистана, Сирије и Месопотамије и из Арабије, а наставају све те земље нешто мање од 18 милијуна душа. Ово становништво састоји се од

— Би' те нешто добро јолио... Немо', тако ти дјене, нијеме ништа. Ка' и да се нијесмо гледали.

— А што би? — насмија се она.

— Тако... Немо' кажеват' тако ти Светог Петра.

— Дајено! — огласи се она и поново удари у весело кикот, који му је нарао срце и доводио га до лудила.

«Како је весела» уздахну дубоко он и мрво је гледао за њом све до год му се није изгубила из вида, осјећајући како са њом веселом појаном оде и сав занос, срећа, живот и чедња његова.

У неко се тргао, с болом у души погледао на родно мјесто, којег је толико силно до мало прије вукао, поже главу и окрете наатр главо и лијепо, силно вучући поглаво под силним бременима. У селу није имао рањак...

ЊЕГОВ ВАСКРС

слика из живота написана Б. С. М.

Када Василије Навловић био је у толој води када се тргао иза сна. Провео је врло ружно поћ. И кад се усправио у постељу и погледао око себи није цикаво могао да вјерује, да је при себи. Неколико пута је протрео чело, два-три пута се уштинило да би

Турака (око 7.5 мил.), Сиријаца и Арђа се (око 5 милијуна). Курда (око 1.25 мил.) и Јермена (око 1.115.000 душа), Грка (1 мил.). И ту у азијској Турској превладају Турци с бројношћу својом.

У турској сјеверној Африци брспро-Арани и Бербери око један милијун становништва. Према томе износи највећи број нетурских елемената 5 милијуна и тај отпада на Сирије и Аране. И само ови кадри су да угрозе хегемонију Турака, а и то само у Азији и Африци. Угрожавали би пак ту хегемонију само онда, кад би се сложили са мањим народностима. Ну Арани су данас народно, а и територијално врло нехомогена маса, која је племенски измијешана, а осим тога је и једно племе од другог удаљено. Једино што Аране веже уз нетурске елементе османлијског царства је мржња на турски режим. Управо је немогуће замислити, да би се хршћански народи у отоманском царству сложили. Они се мрзе и надбијају се до до истраге. Македонија је управо средиште оваквих покоља. А и тресење са Грдима довољно је познато. Постоји дакле само споменута могућност, да би се са Аранима сложили друге народности мањине, ну и то је врло тешко и замислити у једној земљи, где конфесионални момент игра најодличнију улогу. Тај би се споразум могао догодити само у парламенту, а и то према изјавама упућених фактора од прилике до прилике.

Мисли

Јест, народи немају вјере! Не оне индигуалне вјере, која ствара мученике, него оне друштвене вјере, која је мати побједа; вјере, која заноси силе; вјере у њихову рођену судбину, вјере у њихову властито посланство и у посланство доба, вјере, која се бије и моли: вјере која свијетли и заповиједа људима, да без страха ступају путевима божјим и људским, с мацем народа у руци, с вјером народа у срцу, и с будућности народа у души.

А у рату, који се бије на свијету између добра и зла, морате дати своје име на застави добра и без престанка радити против зла, одбацујући сваки сумњиви знак свако кукавичко измирење, свако фарисејство глава, које хоће да се кређу између овог двога. На путу првом бићу вам друг, док дишете.

Пресништво ће ним објавити радости мучеништва; бесмртност овладаних; сузе, што умирују; патње, што очистију; гласове, наде и предања минулог свијета, што се увијају око колијевке новог. Ричији утјехе шантаће она дјети бриге, прерано међу људство послане; оним моћним, али осуђеним душама, које као Бајрон немају поузданика на земљи, а које људи ипак настоје лиштити и њихова Бога.

Пресништво ће учити омладину како је племенито жртва, сталност и љутање; научиће је, да се осјећа бити осамљен и да не очајаваш; у животу мука народу непознат и несхваћен; иза дуних година горчине; несрећа и обмана, проведених без романтике или парцијално научиће је, да одржава вјеру у ствари будуће и ради беспрекидно, кака би се ускорио њихов долазак, ма и без наде, да ће дочекати за свога живота њихову побједу.

се увјерио да је будан. Глава му је била тешка, тјело све издржано, а он сам у таквом стању као да се из мртвила диже. Устао је, огрнуо се капацом, отворио прозор и стао да срце свјежи вазух. Било је дивно пролећно јутро, пуно свјежине и јутарне магле. Сунце се још није појавило, али је био расвијат зоре. Дуго је тако остао на прозору задуљен у тешке мисли... Брујање звона тргло га је. Јасни звуци преламали су ваздух и са потмућеним брујањем одјекивали се и одбијали се о суровијење.

— Ма шта је данас? — питало се и онда се брзо сјетио. — Воскреснице, Аристово... Ускрс.

Тешким порацима прошао је неколико пута кроз собу са забаченим рукама на леђима и тоњу у дубоке мисли.

Још и сада га јејао подушката и сав се стреса на стразам сиш што га је ухватио. Како га је само силно узрујао!

Грозан је то сан био! Још никакво не може да се поврати к себи.

Ухватио да га је обрвао дубоки сан. Њолико је спавао, не зна, али је осјетио као на јави да га је неки тежак задах гуши и чуо је лијепо како крај његова ватра душара, као да је објавио предивнога сувараса. С таквом муком отворио је очи и запрепаштен се када је видио пламен како из све стране обо чело лиже, како захвата све ствари и црно намјенгај у кући. Као првава пажма пламен

Корисне биљешке

Пачија јаја. Ако хоћемо за насад да употребимо пачија јаја не смемо прати водом, јер прањем скинемо им ону танку облогу, која је за пачије јаје тако карактеристична. Ова облога при извођењу пачета игра врло важну улогу, јер не да јаје јако испарава.

Мед и дуван. Мед, поред осталих својих лијечних особина, јесте и добар противотров за никотин. Зато препоручујемо пушачима да сваког јутра узму по једну кашику меда на штину. Тиме ће спријечити запаљење гуше и грклана, које долази од пушења. Ова појава је први пут запажена код пчела. На име кад пчелари раде око кошница они обично кажу да им не би преле досађивале, и том приликом запажено је, да кад се дим пухне у пчеле, оне одмах бјеже на мед, да би се сачувале од отровног дејства никотина.

Како ћемо сачувати сјеме на њиви? За ову сврху Биолошки Завод у Берлину прописује шведски лијек. Треба узети 670 грама катрана и 420 грама меког сапуна и то добро измјешати. По том у ту смјесу усуту 10 литара топле воде под непрестаним мијешањем. Кад је смеса довољно жетка постала, додати јој још 670 грама петролеума и два (2) литара воде. Овако количина овог лијека потребна је за 125 килограма сјемена. Кад се овако са сјемом поступи, врана га неће ни примирисати а камо ли јести.

Занимљиве ствари

Укупна потрошња шећера (цукра) у мјесец јуни била је много већа прошле године за 10 милиона кр.

Годинања потрошња пива је у Србији на 50.000 хектолитара.

Народи у Индији се служе са 150 језика, којима су извор 20 старијих језика.

Годинање се изводи просјечно у цијелом свијету 9.186 милиона литара петролица.

На једној муви налази се око 100.000 бактерија било споља било изнутра.

Према броју становништва Њу-Јорк и Лондон имају најмањи број полиције.

Дневник

Пред Краља Фердинанда. Прекјуче је био отпутовао у Бар у сусрет Њ. Вел. Краљу Фердинанду Његово Краљ. Височанство Књаз Нашљедник са бугарским отпраником г. Колушевом и свитом од наших великодостојника, који су Високом Госту додијељени на службу.

Стан Краља Бугарског. Његово Величанство Краљ Фердинанд одседа са Краљевићем Нашљедником Борисом у згради бугарског посланства до Господаревог Двора. У посланству су сва одјељења укусно и луксузно намјештена. Јуче је Књаз Господар лично разгледао одјељења у посланству са Књаги-

њом Миленом и Књагињицама Ксеницом и Вјером.

Нове униформе. На Преображење су наши официци добили нове униформе руског кроја. Униформе су лијепе и укусно израђене. Боја одговара боји цијеле нове преобуке, коју је добила сва наша војска. За терен наших крајева боја нових униформа веома је подесна.

Прекјуче су први пут обукли нову униформу и Књаз Господар, Књаз Нашљедник, Књаз Мирко и Књаз Петар. Господар је имао велику галу, која му изванредно лијепо стоји, а Књаз Нашљедник је носио униформу главног инспектора војске. Пошто су се сва господа официри били преобукли у нове униформе, испунили су се пред Двором Књаза Нашљедника, гдје су га сачekali на челу са г. министром војним, руским војним агентом г. Пуковником Потаповом и осталим војним великодостојницима, те су се послје, под водством Књаза Нашљедника, упутили у групи кроз главну улицу пред Господарев Двор. Док су пролазили улицом, искунила се била маса народа, која их је посматрала с особитим задовољством. Дивна појава Књаза Нашљедника и јуначко држање господа официра, којима нове униформе појачавају војничко достојанство, учинили су на присутне гледаоце највећиш утисак.

У салону на доњем спрату Двора, Господар је примио официре, које му је предво Књаз Нашљедник са Књазом Мирком, Књазом Петром, министром војним и бригадирима. Господар је честитао официрима нову лијепу преобуку, охрабрио их је да издрже у вршењу свога позива, па је, обраћајући се г. Потапову, поздравео Цара Руског и Русију и захвалио Цару на пажњи, коју указује Црној Гори и њеној војсци. Г. Пуковник Потапов одушевљеним ускликом поздравео је Господара, којем су присутни официри бурно клицали. За тим су сва присутна господа официри почашћени шампањем. Господар је иза тога раздијелио нове јубиларне медаље Књазу Нашљеднику, Књазу Мирку, Књазу Петру и г. пуковнику, па је овластио Књаза Нашљедника, да медаље раздијели и свијема осталијема официрима, који су ту били присутни. Раздијеливши јубиларне медаље, које су одлично израђене, Књаз Нашљедник је поздравео официре ускликом: Живјела храбра црногорска војска!, а министар војни

г. бригадир Мартиновић одговорио је на Нашљедников поздрав ускликом: Живјео главни инспектор црногорске војске Њ. Кр В. Књаз Нашљедник! што је од присутних одушевљено прихваћено.

Ђесаров ређен-дан. У четвртак је у овдашњем аустријском посланству на свечан начин прослављен 80-ти рођен-дан Њ. В. Цара и Краља Франца Јосифа. Око 10 час. служена је у капели посланства служба са благодарјењем, на којем су присуствовали дипломатски кор, наш министар предсједник и наши великодостојници. Послије благодарјења у великом салону посланства у мјесто посланика г. барона Гизела, који је на одсуству, примао је честитања његов зајменик вице-консул г. Јуристовски.

Око подне давезао се на аутомобилу до посланства Књаз Господар, који је био дошао да лично честита царев рођендан.

За вријеме честитања пред посланством је свирала војна музика.

Србија за Књажев јубилеј. Под овим натписом „Биоградске Новине“ саопштавају шведске:

Прва у српској историји свога рода прослава полувјековне владавине Књаза Николе заинтересовала је све слојеве нашега грађанства, те су изгледи, да ће на тим лијепим свечаностима узети учешћа преко 500 грађана из Србије.

Но најинтересантнији ће бити поход српских сељака, који спрема космајски народни и окружни посланик Алекса Жујовић са pjesником Милорадом Петровићем.

Иницијатива за одлазак српских сељака на Цетиње поникла је из средине самога народа, а Жујовић ју је са својим пријатељима свесрдно прихватио.

За одласак на Цетиње пријавио се до сада 51 учесник, а нове пријаве непрестано стижу, али изгледа, да ће приређивачи ограничити број излетника.

Излетници су из неколико округа из срца Шумадије, све најугледнији грађани и први домаћини, а међу њима има и стараца и младића. Готово су све то испуњени војници Краљеве гарде и кобице, те су сви одлични коњаници. Зато су и одлучили, да на Цетиње иду на поманним својим хатовима. Зборно је мјесто варошица Младеновац. Ту ће се сви искупити на Преображење.

Сјутра дан по Преображењу, у суботу, у 7 часова коњаници се крећу за Цетиње.

Ни сам не зна колико је ходо и како се обрне у први. Прогурало се кроз свијет и одстојо службу бојну опхраћ дубоком изгледа, из које га трогне ријечи проповједникова, који је побожно свијету тижачно значај укрштеног дана, Христов рад и дјела и живот његов.

И што год је проповједник ватреније узноси славу богоочовјека и његов рад за спасење људског рода, зашта се и сам жртвовао, њему се све више бистрало пред очима. Груд у му се надимало, борно се са самим собом, бунило се противу бића свога и са ујасом је примјетно, да му је сав живот био без циља, без користи и сврхе и из од каквог добра.

Дубоко је удахнуо, пришао икони, побожно се пред њоме помолио, дарежљиво одријенио кесу и вазашо из прве потпуно преображен, али и узмирен.

«А да је све онако било као у сну, а ко зна и да не може бити», говорио је сам собом, наша мионда све, ништа?... Толико муке, труд и напрезање... за кога... за шта?... Баво све да понесе, све да оде врагу...»

Староме свештенику при подаску стиснуо је руку и оставио га запрепашћена обећањем да ће цркви учинити богат дар за покој душе његових умрлих. Просјаци су изненађено за њим гледали црвенијући у руци издани повац, који им је он добио као први пут у животу. Пролазици су се дошатавали и

Први ће им онак бити у Чачку, други у Ивањици, трећи у Новопазарском Сањаку, а четврти у Црној Гори. Коњаници ће имати и своју комору.

На коњима биће богата опрема, а сви сељаци имаће на себи богато шумадишко народно одијело.

Пред свима јахаће један младић, син Велимира Весића из Стојника, на чијем ће красном коњу бити најбогатија опрема, што је у Србији има.

Шумадинци ће први дан на Цетињу бити у гуњевима и са шубарама, а другог дана ће бити у кошуљама са фесовима.

Та поворка чиниће изванредан утисак.

Са задовољством биљежимо ту лијепу појаву љубави српских сељака из срца храбре Шумадије према узвишеном српском владару, Господару јуначке Црне Горе!

Страни новинари на Цетињу.

У нашу пријестоницу већ је допутовао приличан број страних новинара, у овај мах највише талијанских. Многи други новинари из осталих европских средина телеграфски су јавили свој долазак, те ће неки доћи вечерас, а неки у току идућа два три дана. Међу новинарима, који су приспјели, већ је дошао из Петрограда и заступник Телеграфске Агенције г. Духовецки. Од српских новинара први је дошао заступник новосадског „Браника“ професор г. Ј. Грчић са госпођом.

Заузет Гранд Хотел. Цео Гранд Хотел заузет је за одличне госте, нарочито за сјајне свите страних изасланиста.

Талијанско-црногорска изложба. Велики павиљон за талијанско-црногорску изложбу подигнут је лијепом до Владана Дома. Још није до краја довршен, али биће на вријеме готов. Павиљон је укусно израђен. У њему је такође одређена једна соба за новинаре. Ту се налази и заступник римске Агенције Стефани, који ће свијех ових дана боравити на Цетињу.

Заступник илустрованог листа. Велики и чувени илустровани лист Leipziger Illustrierte Zeitung јавио је на Цетиње, да на свечаности шаље нарочитога свога заступника и једнога вјештака цртача, који ће са природе цртати све важније моменте у свечаностима. Илустрације ће излизати у поменутоме листу, откуда ће их преносити и други европски илустровани листови.

је лизао на све стране и у пецео претворило све што год је дохватило. Шарена скрива, у којој се налазило његово латинско одијело, узокане књижице, пријазнице и сви шапери од вриједности — његово богатство — саторијевала је. Чучо је како се под пламеном угуба и пушчара и очива рођеним гледао како се у пецео претвара. Кошчица се и упињао да устане и да од пламена огрне њавне своје, али није могао ни један покрет да учини. Као да је за постелу био прикован. Није се могао ни покретити. Покушао је да нице, да зове у помоћ, али вилице му се биле стегле и он није могао гласа да пусти. Руче су му биле као узете, и он сам као да је био без икакве снаге и све што је могао било је то што је оклењено могао леденим погледом да посматра све што се око њега збива.

Ниједог се свог живота мучио и алопатно. Цијелог се живота трудио свила силама да што више од уста одвоји и да приштеди. Одритао се свију задовољствима и свела што је било еквивалент са трошковима и лијепе је остало. Од познатог нашљедства, што му је остало од оца, створно је већино богатство, које се с године у годину повећавало.

С породом није био срећан. Једно по једно дијете му је умрло. Лекарни су то приписивали рђавој исхи, али је он за то криво домаћину своју, јер није знала да дјечу држи. И сувине их је, говорио је, папуш-

гала. Мазила их је толико, да су се разлијали и да нијесу били нивизали.

Пајзад му је домаћина умрла. Била је слаба живота, болешљива. Лекарни су говорили да јој треба операција, али он за то није хтио ни да чује. Ко, зар он да пусти да му жену по свијету касаше и мрцваре?! Ни људи из школе — говорио је — само ња упронашћују. На овац му, ни дјед, ни нико од старијих нијесу знали за те вртшке лекаре, па им је било добро чак и онда када су из ратова некасањени дома долазили.

И тако је остао сам. Али је и далеко радио, са удвојеном снагом и са још већом похлепношћу за богатством. Није остављао ништа гдје је год могао да заради. Уложио се у разна подухећања, давао пован под интерес и блатио се...

А ето сад ева његова замука за гвли чак сак оде у пламен. Претворило се у пецео као да је није ни било.

У смртном страху задрхтао је, увео сву снагу и грчевито је хтио да скочи из постеље.

Тако се и пробудио... Видио је да је то само сан, да од свега нема ништа, али је под утисцима страшног сна био дубоко замисљен.

Са тим мислима обукао се, попио каву и изишао на улицу. Хтио је, да се у шетњи разгали и прибере...

сумњиво артили газном када их је он пријатно поздравео, честитао ускршње празнике и молио да у његов дом не обиву. А за по сата она је варош са великим гудењем говорила како је глзда Василија постао утемељач ијевачког друштва, добротвор фонда сиромашних љака и других хуманих и просвјетних друштава.

Највеће је запришћене нашло његовог кирајџију Марка Ивановића, сиромашног чиновника, сиромашна стана, али богата дјецом. Срио га је при уласку у кућу, баш када је овај чинио гимнастички замај, да избјегне сусрет свога немилостивог стародашња, коме већ други мјесец није плаћено станарину. Пожељно му је срећан празник, пријатно га за породицу и за стале и позивао га по ручку на чајницу вина, а ни ријечи није проговорио о дугу...

И док се нијела варош забављала добротворним изненађењима тога оворјелог зеленаша и гврдце, он се задовољно огрехљивао и срећан се осјећуо што је најзад пошао правим путем и што је, пошт богуочовјека, успресоа...

Те вечери је први пут у свој животу лезао самим собом потпуно задовољан и задовољан свој праведника, а у јутро кад се потпуно свјеж и кријенак дигао звонио му је у ушима:

Христос воскрес из мртвих, смртну смрт по праву исушњи во гробјех живот даровав...

Народна Скупштина. Јуче се Народна Скупштина састала у ванредан сазив. Послије благодарења, јуче прије подне била је прва сједница, на којој је изабрано часништво. За предсједника је изабран г. Марко Ђукановић, а за потпредсједника г. Мило Дожић.

Сједнице скупштинске држе се у великој дворници Великог Суда. Ту је резервисано и нарочито мјесто за представке штампе и за осталу публику. Улазнице треба раније да се набаве, јер без улазница неће бити нико пропуштен.

† **Малиша Ђ. Љешевић** - Татар. Наш познати старина, честити, добри црногорски јунак и ратник у свијема биткама од 1835. год. Малиша Татар, којег су ресила сва храбра одличја, преминуо је 2. о. м. и би попраћен од многобројног народа до излаза са Цетиња, откуда је однесен своје родном мјесту - Цеклину. Вјечан му покој, а фамилији наше учешће.

Завјесе у Читаоници. Дакле, завјесе за велике прозоре у Читаоници још нијесу намјештене, јер нијесу стигле! Неколико смо пута о томе помињали, па узаман. Година је дана од како су поручене, и опет их нема. Заслужује ли таква управа читаоничка у овој прилици каква обзира?!

Кићење пријестонице. Кићење пријестонице приводи се крају. Главна Катунска Улица, а тако исто и дворска већ су готове. На улазу у дворску улицу с једне и друге стране начињене су тријумфалне капије од стубова обмотаним зеленилом. По свијема улицама налазе се стубови окићени зеленилом и тробојкама. Стубови су везани гирлардинама. Сва пријестоница добија свечан изглед. Куће су окречене, улице су раскрчене и чисте, и полијевају се редовно водом. На углу испред Владина Дома подигнут је укусан павиљон, гдје ће се продавати дуван, а у парку ће у средини бити готов павиљон за музику.

Новинарско зборно мјесто. За господу новинаре резервисана је у министарству унутрашњих дјела одмах на улазу у доњем спрату лијево повећа соба, која ће им у све ове дане служити као зборно мјесто. Ту су намјештени столови и столице са хартијом и потребним прибором за писање, тако да могу у свако доба дана и ноћи на миру писати своје прибиљешке, а да опет буду у центруму вароши. Овдје ће се новинари моћи узајамно да обавјештавају, а тако исто ту ће добијати и легитимације за пролаз кроз сва мјеста на светковини и нарочите улазнице, које се буду издавале за поједине најсвечаније прилике.

Талијански ресторан. У великој авлији куће, гдје је прије био стан за перјанике, биће талијански ресторан, гдје ће се моћи ових дана добијати разна јела.

Шала и забава

Пред судом

Судија: Ви сте, Јовановић, ударили Петровића по главу чашом. Можете ли навести што у вању корист?

Оптужени: Ја сам га оломену прво шамаром.

Посао је посао

Господин: Мени изгледа, да ваш син сваког семестра посјеђује други универзитет.

Директор пиваре: То долази од природе самог посла.

Господин: Шта студира он?

Директор пиваре: Не студира он баш ништа! Он агитује замо за наше пиво.

Малерозан човјек.

У једној гостионици несташе наједанпут електричне свјетлости, тако да гости сједо у мраку већ десет минута.

Јест гост (у себи): — И ја увијек морам да будем у малерозан... баш сам сад нашао да платим!

Пред бербу грозђа

— Напомена нашим виноградарима —

Необзирјући се на доста слабу овогodiшњу бербу, држим, да неће бити излишно, ако виноградарима и винарски трговци приме овај у кратким потезима њима посвећени чланак.

Берба је заиста први приступ и једини ручни рад винарев, који са особитом пажњом и знањем ваља извршити; јер од доба и начина бербе зависи све, и, не поклонимо ли јој потребну пажњу, ми — не можемо и нећемо никад добити онај производ — вино — које желимо и које се тражи. Прави виноградар — винодјељ — још од оног дана, кад прво зрло почне да сазријева, почне се припремати за бербу.

Као прво, ваља да обрати особиту пажњу на винско посуђе и, већ на 10 дана пред бербу, треба га пажљиво прегледати и ако није у реду одмах поправити. Код нас, како по селима, тако и по вароши доста се слабо на то обраћа пажње, те често пута, због мале једне ситнице, измијени се вино и по некад избаци из употребе.

1. *Винско посуђе* обично се дијели на старо и ново. И једно и друго ваља добро прегледати и чишћење је од пријекне потребе; а особито, ако имамо стару бачву, у којој је било болесно, или кисело вино.

У дугама нових бачава има таквих страних материја, које се морају уклонити; јер иначе, јако би покварило вино. Нове бачве перу се на два начина:

а) успе се у нову бачву 5—10 литара вреле воде, у којој се раствори око 200 грама соде — и са тијем се раствором неколико пута добро испере. То се понови 2—3 пута, до год не почне на кантулу точити чиста вода — кад је бачва опрана, онда се напуни хладном водом и остави цијели дан. Да ли је наша бачва чиста увјерићемо се, ако од оне воде уточимо у чашу и успемо мало карабие, те, ако вода поцрни — знак је да бачва није опрана како ваља, и обротно;

б) кад винар има доста времена на располагању, нову бачву може опрати и хладном водом — коју треба чешће мијењати. Пошто се хладна вода више пута промијени, онда се успе вреле воде у којој је растворена или сода, или обична со — и поступе као у првом случају. Прије употребе нове бачве за вино најбоље је, ако у њој преври трап — комина. Цијело посуђе и алат који ће се да употреби при брању грозђа треба добро опрати раствором соде.

У већим винарским радњама и подручјама винско посуђе чисти се воденом паром — који се рад у мала газдинства не може примјенити.

Кад смо већ на чисто с винским посуђем — онда приступимо берби грозђа.

II *Кад да отпочнемо бербу.* — Још у почетку напоменућу, да је берба први приступ и главни рад у винарству. Грозђе се бере кад је *потпуно зрело*, т. ј. кад се шећер престане умножавати. У студенијем крајевима није могуће да се чека док грозђе потпуно сазре због тога, јер киша и рђаво вријеме сметају и често пута униште бербу. На југу биља много друкчије и виноградар може оставити грозђе на чокоту до позне јесени. И у једном и у другом случају виноградар увијек тежи да добије што лепше вино. Да то и збиља постигне, потребито му је, прво: да посади у свом винограду онакве врсте лоза, које и добро рађају и истовремено сазревају и, друго: да бербу отпочне, кад је грозђе потпуно сазрело и тај посао изврши како ваља.

У крајевима, гдје се рационалније ради, виноградарима, не смију отпочети бербу док винограде не прегледа стручна комисија која и одређује „дан бербе“. Код нас се на то слабо пазе, због чега се и добијају вина разне каквоће — далеко слабија, него би при уредној берби. — И т. д.

III *Како и у које доба дана ваља брати грозђе?* Свакоме је добро познато, да бербу ваља отпочети кад је вријеме лијепо. Рано из јутра и касно у вече није добро и не треба брати због тога, што је грозђе орошено, те би се уношењем мокрог грозђа са 5 до 10% — воде — погоршала каквоћа вина. Осим тога, кад се грозђе студено баца у бадањ, споро почне да ври, а особито, ако је врионица гдје су бадијеви студена. Ако случајно поберемо грозђе рано изјутра,

онда ће добро бити, ако га оставимо на сунце да се угрије, и онако топло бацимо у бадањ. У крајевима гдје је велика дневна топлота, тамо се грозђе бере рано из јутра и позно у вече. Бераче ваља бирати вјеште, а особито, кад у једном винограду има више разних врста лоза, или кад је грозђе заражено једном од паразитних болести. Сваки берач ваља да издваја на страну: незреле, труле и сухе гроздиће, јер један рђави гроздић поквари десет добријех. — Свака ма и најмања погрешка одазива се на вино.

IV *Сортирање.* — Оно зависи од тога, какво вино желимо добити. Често пута сортирање грозђа не иде у рачун, те и не спада у обавезне радове. —

Особито се препоручује трговцима са грозђем, да обрате особиту пажњу на зрелост грозђа, јер у случају, никаква им фалсификација неће помоћи.

Надати се, да ће у интересу побољшања и унапређења домаћег винодјеља обрати се тражи пажњу сви они који су у овом послу заинтересовани, и којима лежи на срцу домаћи напредак — те се благовремено пријавити позванима за то, ради организовања стручне комисије за одређивање бербе.)*

Подгорица, јула 1910.

И. Калуђеровић,
обл. економ.

Рад Н. Скупштине

— извјештај са сједнице —

Цетиње, 6. августа

Данас око 10 сати састали су се посланици Н. Скупштине, сазване у ванредни сазив, у дворани Великог Суда, која је привремено одређена и преуређена за скупштинску дворану.

Присутни сви чланови Књ. Владе, велики број посланика, многи страни новинари, и фотографи, стенографи, као год и гости са стране.

Пошто су посланици отишли на прозив Св. Духа и вратили се, предсједник верификационог одбора Јанко Милић заузима предсједничко мјесто и отвара прву претходну сједницу.

По његовом приједлогу за привремене секретаре одређује се пош М. Требијанин и Ристо Бошковић.

Врши се прозивка посланика, којих има на броју 70.

Прије него се приступило избору предсједништва, одређени су за контролну гласова Милин Ратковић и Саво Кривокапић.

Писање је потписанима.

За предсједника је гласало: за М. Ђукановића 43, за М. Мишиновића 9, за Л. Гојића 11, за М. Дожића и др. по један глас; за потпредсједника: за Шћепана Мартиновића 19, М. Дожића 17, М. Николића 10, С. Кривокапића 3, М. Мијушковића 2, Живка Драговића 2, Ј. Милића 4, Буквића 2, а по један глас Л. Гојић, С. Драговић, З. Вуковић и т. д.; за секретаре за С. Драговића 49, за Д. Петровића 49, за М. Татара 13, за Ј. Мемедовића 7, а по један или два гласа су добили И. Јовићевић, Р. Бошковић, С. Ковачевић, Ј. Спасојевић, С. Вучетић, С. Дрљевић и т. д.

Предсједник констатује да су већином гласова изабрани: за предсједника Марко Ђукановић; за секретара Сава Драговић и Д. Петровић, а да између Ш. Мартиновића и М. Дожића треба да се изврши ужи избор, те се избору и приступа. На поновном гласању М. Дожић је добио 42 гласа, а Ш. Мартиновић 25, те је за

*) Кратки извод из практ. предавања. И. К.

потпредсједника на тај начин изабран Мило Дожић.

Заузимајући повозабрано часништво мјеста, предсједник се захваљује на повјерењу и проглашава, да је овим први претходни сазив Н. Скупштине испунио дневни ред и сједницу затвара.

Идућа сједница није још заказана

Догађаји и анегдоте

Није се збунио. Отац Ивана Грасо, славног сицилијанског глумца, био је врли један човјек али мало наобразовани маорионетиста. Он је основао своје позориште, прозавши га „Teatro Macchiavelli“, и то управо са два „с“, док се заправо име историског флорентинског политичара пише само са један „с“, дакле Machiavelli. Нино Мартогано приповиједао о том у „Momenti“ шљедућу занимљиву анекдоту: Једног дана пролазећи мимо Грасовог позоришта, сусретох се с Грасом, који ме је по обичају зауставио и навадном ми срдечношћу испричао сцену ствари, које ме занимаху. Слушајући бујницу његових ријечи, запне ми око о напис на вратима позоришта, који је био нацртан на шареном стаклу, лијепо израђеном. Моје се усне насмијаху нехотице. Грасо, који је то одмах опазио, нагроди се и посве озбиљно ме запита:

— Чему се смејете?

— А ништа, ништа... Немојте се на то базирају.

— Не, не реците ми, реците, мора бити неки повод...

— Ево смијао сам се, јер сам читао у ватпису на вашем позоришту Macchiavelli са два „с“.

— „За што! Па како се пише?“

— Само са једним „с“.

— А јестели ви сигурни да је тако како ви кажете?

— Потпуно сам увјерен. Ево погледајте. Macchiavelli се пише само са једним „с“.

Још нијесам добро изговорио ове ријечи а Грасо замахне батингом и раздупа натпис у стотину комадића. Тада је с погледом далеко од позоришта одрицно полупано стакло.

Магаре од животица! ускликне Грасо на коњу.

— Али зашто сте раздупали стакло?

— Упитих га.

— Јер име великог Machiavelli-а не смије бити писано погрјешно.

— Дакле ви знате, ко је био Machiavelli?

— Не знам... али то не смета!

Након два дана била је нова табла готова, али сада само са једно „с“.

Афоризми

Ника Ђ Вучетића Бокелског.
(Из књиге: „Мисли“.)

Искусно је филозофија и, обротно.

Најлакше се плива у мору живота са једним тежким повчанском.

Данас живе многи суициди одвећ сходно, али не — срећно.

Нове истине су вриједности, које на вашару живота још никаквог курса немају.

Само онај ко среће има, лако може рећи: „Свако је ковач своје среће.“

Неки људи су налик на лептирину. Они траже свјетлости, па сагоре уз то и крила.

ЧУВЕНИ

ФРАНЦУСКИ ШАМПАЊЕР

и

ШВАЈЦАРСКИ ЕМЕНТАЛЕР СИР

нуди агентурна и комисионарска радња

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА

ПОДГОРИЦА

К'о да пушка пуца, так' се свуда хори
О јевтиноћи и доброј роби

Христифора Моравца